

Erfaringer fra udlandet

Udbygningen af industrielle distrikter

Italien

Det italienske produktionssystem i de nordlige regioner har gennemgået en intens omstrukturingsproces siden slutningen af 1970'erne. Foruden den voldsomme vækst, som er fulgt med denne omstrukturering, har omstillingsprocessen givet anledning til flere andre bemærkelsesværdige udviklingstræk.

Udviklingen er i omfattende grad båret af en lang række små virksomheder, som er gensidigt forbundne gennem et komplekst og finmasket netværk af formelle og uformelle samarbejdsaftaler, underleverandøraftaler og udliciterings-systemer.

Derigennem er skabt en fleksibel og stærkt specialiseret produktionsstruktur, som ikke er båret oppe af den enkelte virksomheds interne stordriftsfordele, men udnyttelsen af »external economies of scale«.

De industrielle distrikter er kendetegnet ved en – ikke nødvendigvis – stærk dominans inden for forskellige brancher i de forskellige distrikter. Undersøgelser viser imidlertid, at branchespredningen faktisk er temmelig stor i distrikterne. Det kan skyldes det forhold, at produkterne mere end brancherne er de centrale enheder, hvorom specialiserede virksomheder fra mange brancher giver bidrag.

Systemet med den komplekse uddelegering af produktionsopgaver mellem virksomhederne giver mulighed for at sprede omkostninger og risici mellem virksomhederne og opbygge interne specialiseringsfordele gennem stærk koncentration om de opgaver, den enkelte virksomhed finder er dens kernekompetence. Samtidig giver systemet mulighed for hurtige omlægninger af produktionen og følgende offensive markedsjusteringer. Det kan ske gennem skift i underleverandører, gennem nye konstellationer i samarbejdsaftalerne og lignende.

Det er karakteristisk – ifølge OECD – at produktion og salg i disse distrikter i vidt omfang

ikke sker via det åbne marked, men genereres gennem en serie direkte kontakter mellem virksomhederne. Der er sket et skift fra formelle markedsrelationer til et system med gensidig indsigt og gensidige arrangementer, som tillader en grad af fleksibilitet i produktionsstrukturen, som traditionelle produktionssystemer ikke tillader. Samtidig har entreprenørvirksomheden en betydende rolle i systemet gennem opfyldning af lommer i specialiseringsprocessen.

Oprindelsen til produktionsstrukturens udvikling får stå hen i denne sammenhæng.

Det centrale i denne sammenhæng er, at de regionale og lokale myndigheder har spillet en betydende rolle for systemets udvikling og vedligeholdelse, idet et system med mange små, specialiserede virksomheder let mister evnen til selvregulering, efterhånden som differentieringen og specialiseringen øges. Det kan give anledning til betydelige åbninger på inputsiden, som kan medføre, at systemet mister sin interne dynamik.

Der er to centrale elementer i myndighedernes rolle. For det første forsøgene på at stimulere iværksætteraktiviteten, idet den er en væsentlig forudsætning for, at de specialiseringsbetingede huller i produktionsstrukturen fyldes op, hvor det er muligt. For det andet støtten til opbygning af en fælles institutionel overbygning, som er af afgørende betydning i et system af små virksomheder, der ikke kan rumme disse opgaver i egen organisation, og som ikke kan tilsikres via de ordinære markedsmekanismer. Dermed sikres, at eksterne stordriftsfordele, arbejdsdelingen kan give anledning til, udnyttes.

Det har været en ledetråd i distriktsudbygningen at se servicesektorens udbygning som en del af infrastrukturudbygningen. Denne udbygning ses som et alternativ til det administrative hierarki i store, vertikalt integrerede virksomheder, hvor opgaverne løftes inden for organisationens rammer.